

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ

Іваніснко В.В., кандидат економічних наук, професор,
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця, м. Харків, Україна
Сатушева К.В., кандидат економічних наук, доцент,
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця, м. Харків, Україна

Управління розвитком суб'єктів господарювання досліджувалось багатьма вітчизняними вченими, зокрема це Піддубна Л.І., Кизим М.О., Пономаренко В.С., Клебанова Т.С. та інші. Вирішенню сучасних проблем розвитку промислових підприємств присвячували свої наукові праці такі українські та зарубіжні вчені, як: Р. Акофф, Л. Базелевич, А. Пилипенко, В. Забродський, О. Раєвнева, М. Тодаро, Л. Жилінська, О. Ястремська, Н. Касьянова, Н. Шандова, Т. Лепейко та ін.

Головною умовою та успішного використання інструментів і важелів управління розвитком є взаємозв'язок і взаємодоповнення, одночасне обґрунтоване використання з переважанням тієї групи або виду інструменту, що матиме найбільшу значущість для досягнення поставлених стратегічних цілей розвитку суб'єктів господарювання відповідно до їх прийнятих до впровадження проривними інвестиційно-інноваційних проєктів [1].

Існує безліч підходів до інструментів управління розвитком суб'єктів господарювання, але єдиного або класичного підходу немає. Так, компанія Bain & Company [2] щорічно досліджує інструменти управління розвитком підприємств, але інструменти аналізуються без визначення класифікаційних ознак, їх не розподілено за складовими розвитку та методами управління.

В даний час відсутнє надійне методичне забезпечення процесів обґрунтування та реалізації основних інструментів стратегічного менеджменту: вибору стратегічних напрямків та конкурентних стратегій розвитку підприємства на основі його

позиціонування на ринку; вибору моделей організації управління підприємством, які відповідають цілям його стратегічного розвитку. Слабко вивченими є проблеми виявлення якісних та кількісних умов горизонтальної та вертикальної інтеграції підприємств. Частково реалізовано потенціал стратегічного менеджменту на основі управління життєвим циклом підприємства, циклами організаційного та науково-технічного його розвитку.

Конкретизація цілей стратегічного розвитку досягається у вигляді розробки програм стратегічного розвитку, які включають комплекс тактичних і оперативних завдань, вкладених у вирішення питань організації стратегічного управління, мотивації, контролю, формування для підприємства підсистеми управління стратегічним розвитком, їх бюджетів тощо.

Реструктуризація промислового виробництва відповідно до певних стратегічних пріоритетів потребує відповідних взаємоузгоджених управлінських рішень, ресурсів та часу, а отже, має здійснюватися на основі державного стратегічного планування. Ключовими напрямками реформування вітчизняної промисловості визначено такі: оптимізація структури промислового виробництва (орієнтація потреб внутрішнього ринку); ліквідація критичного зносу та інноваційно-технологічна модернізація виробництва (збільшення промислових виробництв нових технологічних укладів, з поглибленою переробкою та випуском продукції кінцевого споживання; впровадження енергозберігаючих технологій, розширення та використання нетрадиційних та відновлюваних джерел енергії); інвестиційне забезпечення структурних змін та технологічної модернізації на основі розширення та збільшення джерел капітальних інвестицій, підвищення доступності інвестиційних ресурсів та стимулів до інвестиційної діяльності суб'єктів [3].

Розробка концепції розвитку підприємств в умовах неоіндустріалізації вимагає також виділення основних підпроцесів при переході до неоіндустріального розвитку, які б обумовлювали об'єкти застосування формалізованих інструментів для обґрунтування прийняття рішень у рамках реалізації цих підпроцесів. Як ключові завдання, які мають бути

вирішені при реалізації неоіндустріального розвитку можна виділити такі:

1) дослідження зовнішнього середовища, в якому функціонує промислове підприємство:

- формалізований аналіз статистичних показників розвитку;

- експертний аналіз факторів, тенденцій та напрямів світового розвитку;

2) дослідження внутрішнього середовища промислового підприємства:

- оцінка відповідності показників розвитку підприємств вимогам глобального середовища;

- виділення переваг та недоліків;

- ідентифікація дисбалансів, які необхідно враховувати (або усувати) при формуванні стратегії неоіндустріального розвитку;

3) розробка стратегії неоіндустріалізації підприємств, визначення її ключових завдань та цільових орієнтирів;

4) організація та регулювання процесу реалізації стратегії неоіндустріального розвитку підприємств:

- адаптація підприємств до неоіндустріальних умов та стратегії розвитку за зміни умов її реалізації;

- підготовка та залучення персоналу в процеси неоіндустріалізації підприємств [4].

Можна також виділити основні складові успішного управління розвитком підприємства в умовах глобалізації:

- наявність виробничого, економічного та експортного потенціалу;

- задовільний фінансово-економічний стан підприємства за результатами аналізу фінансової та управлінської звітності;

- конкурентний статус;

- конкурентна позиція (лідер, послідовник, який знає своє місце на ринку, що кидає виклик ринковому оточенню) і конкурентоспроможність щодо внутрішніх (витрати, рентабельність) та зовнішніх (імідж, впізнаваність марки, частка ринку) конкурентних переваг;

- конкурентоспроможний, лояльний фірмі персонал;

- науково-дослідний потенціал (розвиненість сфери НДДКР);

- наявність у керівництва стратегічного мислення, здатність виробляти гнучкі стратегії та реалізовувати їх.

Таким чином, головною метою управління розвитком є зміна існуючого на підприємстві способу функціонування, перехід у більш економний динамічний режим довгострокового функціонування в умовах умов зовнішнього і внутрішнього середовища, що змінюються. Керований розвиток підприємства є виділену у складі підприємства систему, в якій об'єднані інноваційні процеси, що ведуть до кількісних та якісних змін у всіх функціональних областях підприємства, а також контури її управління.

Література:

1. Ястремська О. М., Ястремська О. О. Управління розвитком підприємств: уточнення теоретичних положень // *Проблеми економіки*. 2020. №1 (43). С. 2014-226.

2. Bilodeau B., Rigby D. Management Tools & Trends. Bain Brief. 2018. URL: <http://www.bain.com/>.

3. Кіндзерський Ю.В. Деструктиви промислової політики в Україні та можливості їх подолання // *Економіка України*. – 2012. – №12. – С. 4-16.

4. Лепа Р. Н., Охтень А. А., Прокопенко Р. В. Управление развитием промышленных предприятий в условиях неоиндустриализации: механизм, модели и методы: моногр. / Р.Н. Лепа, А.А. Охтень, Р.В. Прокопенко и др.; под общ. ред. Р.Н. Лепы. Київ. Інститут економіки промисловості НАН України. 2016 г. 162 с.

5. Плугина Ю.А. Управление развитием как оптимальная модель управления предприятием // *Вісник економіки транспорту і промисловості* . 2010. № 30. С. 89-93.